

CHARTER KRACHTWIJKENAANPAK ROTTERDAM

Betreffende de aanpak van zeven geselecteerde wijken, te weten:

- Wijk **Bergpolder**
- Wijk **Noord**, waarmee bedoeld Oude Noorden, Provenierswijk, Rubroek, Oud-Crooswijk en Nieuw Crooswijk
- Wijk **West**, waarmee bedoeld Spangen, Oude Westen, Tussendijken, Bospolder, Middelland, Delfshaven en Nieuwe Westen
- Wijk **Overschie-Kleinpolder**
- Wijk **Vreewijk**
- Wijk **Oud Zuid**, waarmee bedoeld Bloemhof, Hillesluis, Katendrecht, Afrikaanderwijk, Tarwewijk, Oud-Charlois en Carnisse/Zuidplein
- Wijk **Zuidelijke Tuinsteden**, waarmee bedoeld Pendrecht en Zuidwijk

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rotterdam, handelend als bestuursorgaan van de gemeente Rotterdam, namens deze:

De wethouder van Werk, Sociale Zaken en Grotestedenbeleid,

Drs Dominic Schrijer

Mede namens de dagelijkse besturen van:

- de deelgemeente Noord
- de deelgemeente Kralingen-Crooswijk
- de deelgemeente Delfshaven
- de deelgemeente Overschie
- de deelgemeente Charlois
- de deelgemeente Feijenoord
- de Centrumraad

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie

Drs Ella Vogelaar

Mede namens

- minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mevrouw dr. G. ter Horst
- staatssecretaris van Economische Zaken
Drs. F. Heemskerk

- minister voor Jeugd en Gezin
Mr. A. Rouvoet
- minister van Justitie
Dr. E.M.H. Hirsch Ballin
- minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Mevrouw G. Verburg
- minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Dr. R.H.A. Plasterk
- staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw J.M. van Bijsterveldt-Vliegenthart
- staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw S.A.M. Dijkma
- minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Mr. J.P.H. Donner
- staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
De heer A. Aboutaleb
- minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Dr. A. Klink
- staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Mevrouw dr. M. Bussemaker
- minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Mevrouw dr. J. Cramer

handelend als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden.

Preambule

Gezamenlijke uitgangspunten

De problemen en achterstanden in Rotterdam zijn relatief groot en de opgave is daardoor naar Nederlandse begrippen bovenmaats. Stedelijke vernieuwing is duidelijk een proces van lange adem. Sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw is, weliswaar vanuit wisselende beleidskaders, maar altijd in een omvangrijke setting gewerkt aan de problemen en achterstanden in de aandachtswijken. Mede door nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen, die zich in de steden concentreerden, zijn de achterstanden ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde slechts beperkt ingelopen.

De kwaliteit van de woningvoorraad is in een aantal wijken zichtbaar vooruitgegaan. Maar nog steeds zijn er achterstanden en vooral op het gebied van woonomgeving en de leefbaarheid moet een forse inhaalslag worden gemaakt. De sociaal-economische positie van de bewoners van Rotterdam is minder vooruitgegaan of zelfs achteruitgegaan. Ondanks alle maatregelen op fysiek en sociaal gebied zijn de huishoudens aan de onderkant van de maatschappelijke ladder niet of onvoldoende in staat geweest hierop te stijgen.

Complexe maatschappelijke problemen als schooluitval, een eenzijdige woningvoorraad en een verloederde leefomgeving met weinig mogelijkheden om sociale contacten te leggen, hoge (jeugd)werkloosheid, een gebrekkige inburgering van oud- en nieuwkomers en achterblijvende emancipatie en participatie van vooral niet-westerse vrouwen, weinig werkgelegenheid in de buurt, ontoereikende jeugdzorg, gezondheidsachterstanden, criminaliteit en gevoelens van onveiligheid, komen in sommige wijken veelvuldig en naast elkaar voor. Juist deze veelheid aan problemen veroorzaakt de hardnekkigheid van de problematiek in deze wijken. Alleen een langdurige, samenhangende inzet van preventieve, curatieve en repressieve maatregelen kan het verschil gaan maken.

Daarom zijn er 40 wijken aangewezen waar steden, rijk en corporaties samen de komende 10 jaar aan de slag gaan. Steden en rijk willen deze wijken weer tot vitale woon-, werk-, leer-, en leefomgevingen maken, waar het prettig wonen is en mensen betrokken zijn bij de samenleving. Wij, stad en rijk, zetten in op een strategie die als doel heeft om de komende 10 jaar de kloof tussen kansarmen en kansrijken te verkleinen en waarmee de opeenstapeling van problemen bij kansarme huishoudens en in de wijken waar zij leven effectief wordt aangepakt. De afgelopen periode zijn door de steden in nauwe samenwerking met lokale partijen 40 wijkactieplannen opgesteld. De in het navolgende charter vastgelegde afspraken zijn gericht op de wijkactieplannen ('actieprogramma's 2008-2009') en vormen een aanvulling op de bestaande afspraken/overeenkomsten zoals bijvoorbeeld geformuleerd in GSB en ISV. De afspraken tussen steden en rijk voor de 40 wijken sluiten aan bij de afspraken die tussen het rijk en de VNG zijn gemaakt in het kader van het Bestuursakkoord van 4 juni 2007.

Met deze verklaring spreken wij, stad en rijk, ons uit om als bondgenoten in de 40 wijken er alles aan te doen om de hierna geformuleerde ambities voor de wijk(en) te realiseren. Dat betekent dat we met louter "kan niet" geen genoeg zullen nemen.

We verbinden ons om de afgesproken gezamenlijke maatschappelijke ambities te bereiken. Deze ambities zijn robuust en zullen daarom slechts in uitzonderlijke situaties worden aangepast. We spreken elkaar daarom aan op het inzetten van een effectief instrumentarium en blijven daarover met elkaar in gesprek. Als een instrument niet effectief genoeg blijkt, zoeken we naar andere, meer effectieve instrumenten. De weg waarlangs is dus *minder onwrikbaar dan de ambities*.

Stedelijk beleid

Partijen onderschrijven de noodzaak van extra investeringen en maatregelen naast voortzetting en versterking van succesvolle lopende programma's. De Rotterdamse wijkaanpak is nadrukkelijk een extra investering in de buurten om de dominante problematiek versneld en geïntensiveerd aan te pakken boven op de middelen die rijk en gemeente in hun reguliere investeringsprogramma's inzetten voor aanpak van de bovenmaatse specifiek grootstedelijke opgave.

Gemeente en rijk spreken af dat zij gezamenlijk de behoefte aan grootstedelijke vernieuwing onderzoeken. Dit moet leiden tot een nieuwe visie op de toekomst van het grootstedelijk beleid. Beide partijen zullen de uitkomsten van deze gezamenlijke actie serieus nemen. Tegen de achtergrond van lopende besluitvorming over verschillende geldstromen leggen rijk en gemeente de volgende procesafspraken in het charter vast.

In het najaar van 2008 overleggen de partijen over de consequenties van de besluitvorming in het Kabinet en de Tweede Kamer over het vervolg van het beleid voor de grote steden en de stedelijke vernieuwing en de verdeling van de daaraan verbonden geldstromen die van belang zijn voor de wijkaanpak.

Het charter zal worden aangepast aan de veranderde financiële omstandigheden. Dit geldt ook indien zich andere substantiële wijzigingen voordoen op het financiële vlak. Het is de intentie van beide partijen om de consequenties tot een minimum te beperken.

Totstandkoming Actieprogramma's in Rotterdam en vervolg

In de zomer van 2007 is voor de 7 Rotterdamse krachtwijken een aanvraag opgesteld, welke is onderbouwd met voorlopige wijkactieplannen (10 Rotterdamse wijken; 23 postcodegebieden: zie bijlage). In de aanvraag heeft het Rotterdamse college haar stedelijke ambities voor de wijken geformuleerd op het gebied van de vijf thema's Wonen, Werk en Ondernemerschap, Leren en Opgroeien, Veiligheid en Integreren. Deze stedelijke aanvraag is ook per gebied uitgewerkt.

Vanaf het onderhandelaarsakkoord tussen de minister en AEDES (d.d. 17 september 2007) kreeg deze uitwerking een extra dimensie, in de zin dat de corporaties nadrukkelijk als een van de hoofdfinanciers van de wijkaanpak werden aangemerkt. Het bleek toen noodzakelijk om daarover eerst stedelijke afspraken te maken tussen gemeentebestuur en corporaties. Deze afspraken zijn vastgelegd in de brief aan de minister voor WWI d.d. 21 december 2007.

Vanaf begin 2008 is de verdere tripartiete uitwerking van de wijkactieplannen opgestart. Dit heeft geleid tot de actieprogramma's 2008-2009, die gelden als onderlegger voor dit charter. Omdat 3 van de door de minister aangewezen krachtwijken zich uitstrekken over meerdere deelgemeenten van de gemeente Rotterdam is de uitwerking van deze wijken gesplitst. Voor 7 krachtwijken is daarom gewerkt aan 10 actieprogramma's.

Voor de wijk Vreewijk is nog geen actieprogramma beschikbaar. Dit heeft te maken met het feit dat de huidige wijkvisie voor dat gebied van de woningcorporatie nog niet is geaccordeerd door de deelgemeente. Voor de zomer 2008 wordt hierover besluitvorming verwacht, zodat in het najaar van 2008 ook voor Vreewijk een wijkactieprogramma zal worden opgesteld.

In de actieprogramma's zijn vooral sociaal-economische projecten opgenomen, die in de loop van 2009 tot zichtbare resultaten gaan leiden. Daarnaast zijn per wijk ook enkele iconen benoemd en zijn bewonersinitiatieven vermeld.

Gedurende de looptijd van deze actieprogramma's zullen in een tripartiet overleg van gemeente, deelgemeenten en corporaties integrale meerjarige wijkactieprogramma's voor 4 à 5 jaar worden opgesteld met een doorkijk naar 2018. Deze meerjarige wijkactieprogramma's vormen daarna de basis voor de verdere programmatische verbeteringen in de wijken en zullen outcome-doelstellingen per gebied bevatten. Vooruitlopend daarop zullen eind 2008 voor een beperkt aantal thema's reeds outcomedoelstellingen op gebiedsniveau worden geformuleerd en aan dit charter worden toegevoegd.

In de jaren 2008, 2009 en 2010 keert het rijk een financiële bijdrage uit ten behoeve van de aanpak van de Rotterdamse krachtwijken voor deze kabinetsperiode.¹ Dit is de eerste periode van de totale termijn van 10 jaar, waarop commitment voor de wijkaanpak wordt aangegaan. Vanuit de gemeente wordt aangegeven dat het behalen van voor de gehele periode geformuleerde ambities mede afhankelijk is van de financiële verantwoordelijkheid die het Rijk en de gemeente op een later moment zullen nemen.

Voorbehoud

De gemeente Rotterdam maakt het voorbehoud van vaststelling van de gemeentebegroting voor de jaren 2009 e.v.

Ook als er onvoldoende financiële middelen beschikbaar komen dan zal het charter worden aangepast. Daarbij gaat het enerzijds om de verdeling van de financiële geldstromen verbonden aan het grote stedenbeleid en de stedelijke vernieuwing. Anderzijds heeft de gemeente ook in de afspraken met de woningcorporaties situaties onderkend, waarin hun investeringsbod voor de periode 2008-2018 ter discussie zal komen en de ambities voor de krachtwijken in gevaar komen.

¹ zie brief DGWWI/W2008051471.

Specifiek voor Rotterdam spreken we af de volgende zaken af²:**1. Op het gebied van WONEN****a. Gezamenlijke ambitie**

Een divers en kwalitatief goed woningaanbod, wat zichtbaar wordt door:

- Een doorlopende woningbouwproductie van 3.200 woningen per jaar in jaren 2008 en 2009 (zo mogelijk oplopend in de jaren daarna) als onderdeel van de regionale taakstelling, waarbij ook is afgesproken dat regiogemeenten boven de eigen behoefte sociale woningen bouwen.
- De Rotterdamse corporaties eigen woningen verbeteren en gezamenlijk met de gemeente particuliere woningen verbeteren.
- De waarde van de woningen in de krachtwijken 10% harder stijgt in de periode tot 2010 dan in rest Rotterdam.
- De score voor 'schoonniveau' in de krachtwijken in 2010 op ten minste 4 ligt.

b. Inzet gemeente

Voor de concrete ambities en maatregelen per wijk wordt verwezen naar de actieplannen die samen met de deelgemeenten en corporaties zijn opgesteld.

Rotterdam zet in op handhaving, zorg en aanbodsturing op (het souterrain van) de woningmarkt, de verkoop van huurwoningen, alsmede extra maatregelen op het gebied van schoon, heel en veilig. Aan de kwaliteit en onderhoud van de openbare ruimte wordt eveneens extra aandacht gegeven net als voor waterberging en parkeervoorzieningen in de wijken. Energiebesparing en industriële restwarmte voor woningen worden eveneens toegepast.

Verder heeft Rotterdam een aantal trajecten in werking gezet om instroom van Midden- en Oost Europeanen in de stad in goed banen te leiden en de druk op de Krachtwijken van deze toestroom te beperken, door:

- De inzet van extra inspecteurs.
- De aanpassing van de huisvestingsverordening, waarbij voor de Krachtwijken zwaardere eisen gesteld worden voor huisvesting in één woning dan buiten de Krachtwijken.
- Het opzetten van een systeem voor de tijdelijke verhuur van sloopwoningen, waarbij ook afspraken gemaakt worden over toezicht.
- Het afsluiten van een convenant met corporaties en uitzendbureaus.

c. Inzet rijk

Maatregelen:

- *Randgemeenten bij achterblijvende sociale woningbouw*
Binnen de stadsregio Rotterdam zijn afspraken gemaakt over de bouw van voldoende woningen voor lagere inkomensgroepen. Realisatie van deze woningen blijft tot nu toe achter in een aantal gemeenten. De minister van WWI zal, daar waar dat aan de orde is, gebruik maken van de mogelijkheden die binnen haar domein liggen om de betreffende gemeenten aan te zetten tot de bouw van deze woningen. In samenspraak met o.a. de gemeente Rotterdam en de Stadsregio Rotterdam, zullen maatregelen worden gezien om het plannings- en bouwproces te versnellen ten behoeve van het realiseren van soci-

² Deze afspraken zijn gebaseerd op de wijkactieplannen die de stad met de lokale partijen heeft afgesloten.

ale woningbouw. In het uiterste geval gaat het daarbij om het toepassen van de aanwijningsbevoegdheid op basis van art. 80 Woningwet.

- *Wettelijke regeling VVE.*

De minister van Justitie en de minister voor WWI werken een conceptwetsvoorstel "machtigingsmodel" uit waarmee de gemeente de mogelijkheid krijgt - na machtiging van de kantonrechter - besluitvorming binnen de vereniging van eigenaren te beïnvloeden. Over het concept wetsvoorstel heeft 10 april 2008 bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen Rotterdam, de minister van Justitie en de SG WWI. Afgesproken is nog een aantal opties nader te onderzoeken teneinde de positie van de gemeente richting de vereniging van eigenaren verder te versterken. Gestreefd wordt naar een afrondende bespreking voor de zomer.

Vervolgens zullen de minister van Justitie en voor WWI een spoedige behandeling van het wetsvoorstel door Tweede en Eerste Kamer bepleiten.

- *Aanpassen bouwbesluit in verband met bergingen en balkons* (zie ook brief G4 d.d. 24/4/2006, 06/2217). In de grote steden blijft de realisatie van buitenbergingen en buitenruimten achter op de vraag van de markt (consumenten). De G4-gemeenten hebben VROM/WWI verzocht voorschriften ten aanzien van het realiseren van buitenbergingen en buitenruimten opnieuw op te nemen in de bouwregelgeving (zie ook brief G4 d.d. 24/4/2006, 06/2217). Het ontbreekt de gemeenten aan (effectieve) instrumenten om de realisatie van bovengenoemde voorzieningen af te kunnen dwingen. Eveneens hebben vrijwillige afspraken tussen de gemeenten en marktpartijen, om te komen tot kwaliteitsverbetering van woningen, in de praktijk niet of onvoldoende gewerkt.

De minister voor WWI spreekt op verzoek van o.a. de G4-gemeenten (gemeente Rotterdam als trekker van deze actie) ontwikkelende partijen van woningbouwprojecten aan op hun verantwoordelijkheid voor het voorkomen van kwaliteitsverlies door het schrappen van specifieke voorschriften uit het Bouwbesluit. Als partijen deze verantwoordelijkheid niet nemen, zal zij, in samenspraak met haar partners (o.a. de gemeentelijke organisaties, w.o. de Stadsregio Rotterdam), die maatregelen nemen die in haar domein liggen (aanpassing van het Bouwbesluit of andere interventies).

- *Toepassen wet- en regelgeving om de instroom van Midden- en Oost-Europeanen beheersbaar te houden*

Samen met de gemeente zal worden bezien op welke wijze

- kan worden opgetreden tegen malafide uitzendbureaus;
- boetes kunnen worden opgelegd op basis van de Wet op de Economische Delicten aan eigenaren van illegale verblijfsinrichtingen.

Het ministerie van Binnenlandse zaken onderzoekt in samenwerking met het ministerie van Justitie de noodzaak en mogelijkheden om branches zoals uitzendbureaus en de vastgoedsector ook onder de wet Bibob te laten vallen.

2. Op het gebied van WERKEN

a. Gezamenlijke ambitie

- In 2010 méér Rotterdammers aan het werk:
 - 5.000 regulier vanuit WWB;
 - 1.875 terugkeerbanen / participatieplaatsen;
 - 1.875 sociale activering, vrijwilligerswerk;
 - 1.250 stageplaatsen.
- Daling aantal bijstandsccliënten met 3.500 per 31 december 2009.

b. Inzet gemeente

Voor de concrete ambities en maatregelen per wijk wordt verwezen naar de actieprogramma's 2008-2009 die samen met de deelgemeenten en corporaties zijn opgesteld.

Rotterdam richt zich op:

- *Het versterken van het Rotterdams ondernemersprofiel*
Ondernemerschap moet een steviger plaats krijgen in de Rotterdamse opleidingen (van VMBO tot universiteit). Met de opleidingsinstellingen worden hierover afspraken gemaakt.
- *Levensvatbaarheidstoets*
Wanneer ondernemers een beroep doen op de gemeente, kan de gemeente de levensvatbaarheid van de ondernemer toetsen bij subsidieverlening en huisvesting.
- *Aanvullend instrumentarium concentreren in Boulevard-Zuid en Nieuwe Binnenweg*
Inzet van aanvullende maatregelen concentreren in Boulevard-Zuid (WWI-gebied Feijenoord) en Nieuwe Binnenweg (WWI-gebied Delfshaven), zoals afgesproken in het Actieprogramma Winkelgebieden. Daarbij wordt geprobeerd aan te sluiten op ervaringen bij Kansenzones. Met woningcorporaties en grote eigenaren worden afspraken gemaakt over de levensvatbaarheidstoets voor nieuwe huurders en aantal coachmomenten voor nieuwe huurders (cf. aanpak Creative Factory).
- *Ondernemershuis op Zuid*
Een ondernemershuis, met daaraan verbonden een netwerk van onderwijsinstellingen, die op basis van behoeften van het bedrijfsleven stagiaires kunnen leveren.
- *Kennisbevordering ondernemers*
Het stimuleren van ondernemerschap door kennisbevordering bij ondernemers, onder andere door middel van subsidieregelingen, adviestrajecten en een startertraject Pact op Zuid. Speciale aandacht wordt gegeven aan het bereiken van multiculturele ondernemers.
- *Herontwikkeling bedrijfshuisvesting*
Bestaand gemeentelijk vastgoed wordt geschikt gemaakt voor bedrijfshuisvesting, waarbij de gemeente de verbouwing en de uiteindelijke exploitatie van het vastgoed met economische bestemming voor zijn rekening neemt.
- *Vergroten aantal (door-)startende ondernemers*
Met de woningbouwcorporaties worden afspraken gemaakt over ruimte voor economie in de wijk. Door samenwerking tussen de gemeente, de corporaties en de deelgemeenten worden de komende jaren locaties (her-)ontwikkeld, waardoor direct voor een verbreding van de economische structuur wordt gezorgd.

- *Re-integratie en inburgering*
Aanbod van een re-integratietraject voor 2.500 werklozen (deels voor mensen met een inburgeringstraject).
- *Stimuleren van zelfstandig ondernemerschap*
75 startende ondernemers helpen met de regeling 'Borgstellingregeling voor bedrijfskredieten'.
- *Verhogen bereik bijzonder bijstand*
Bereik bijzondere bijstand verhogen van 50% naar 60%, onder andere door betere voorlichting.
- *Armoedebestrijding*
Op basis van een onderzoek naar armoedecultuur worden maatregelen geformuleerd. Een van de doelstellingen is uitzichtloze schuldsituaties te voorkomen.
- *Participatiebudget*
De gemeente stemt in met deelname en medewerking van de drie terreinen inburgering, re-integratie en educatie. Daarnaast draagt de gemeente zorg voor een competente projectleider die verantwoordelijk is voor het voorbereidingstraject. Gedurende het voorbereidingstraject levert de gemeente verschillende producten en instrumenten, die tezamen met de opgedane kennis beschikbaar worden gesteld voor verspreiding naar andere gemeenten.

c. Inzet rijk

Maatregelen:

- *Participatiebudget*
Het rijk streeft naar de totstandkoming van een participatiebudget, waarin middelen voor volwasseneneducatie, inburgering en re-integratie worden gebundeld. Vooruitlopend hierop neemt Rotterdam deel aan het project voorbereidingstrajecten participatiebudget. De voorbereidingstrajecten zijn er op gericht om gemeenten beleidsmatig en organisatorisch voor te bereiden op de komst van het Participatiebudget, zodat zij, zodra dit fonds feitelijk tot stand is gebracht, van start kunnen met een gerichte inzet hiervan voor het bevorderen van duurzame participatie.
Het rijk zorgt voor begeleiding en ondersteuning bij de vormgeving van het proces. Daarnaast is er een financiële tegemoetkoming van 225.000 euro beschikbaar, onder meer voor de inzet van een projectleider en het betrekken van medewerkers uit de betrokken beleidsterreinen.
- *Branchering*
Gemeente en rijk zoeken gezamenlijk naar oplossingen. Bijvoorbeeld naar mogelijkheden binnen de bestaande wettelijke instrumenten (de gemeenteraad kan een leefmilieuverordening instellen waarin een maximum aantal winkels voor een bepaalde branche wordt vastgelegd, met daarna een uitsterfproces totdat dit gewenste maximum bereikt is). Daarnaast wordt per 1 juli 2008 op basis van de nieuwe Wet RO (Wro) en het nieuwe Besluit RO (Bro) voor gemeenten wettelijk zeker gesteld om in hun bestemmingsplannen (per wijk) de vestiging van bepaalde branches te beperken of uit te sluiten. Het rijk wil de gemeenten verder faciliteren door kennisuitwisseling rondom de bestaande wettelijke en niet-wettelijke instrumenten (zoals bijv. straatmanagers). Daartoe zal, zo mogelijk in samenwerking met Nicis, een kennisbijeenkomst voor gemeenten gehouden worden.
- *Bedrijfsgerichte gebiedsverbetering BGV (voorheen: business improvement district BID)*
Het rijk ontwikkelt een wetsvoorstel "experimenten BGV-zones" met als doel, het zelforganiserend vermogen van het bedrijfsleven te vergroten. Het ministerie van EZ zal gemeenten ondersteunen bij de uitvoering, in kennisdeling en met informatiemateriaal, voorbeeld- en achtergronddocumenten, zodat Rotterdam in haar stimulerende rol hierbij wordt ondersteund.
- *Aanschrijvingsmogelijkheden verruimen*
Het rijk en de gemeente treden in nader overleg om de door Rotterdam gesignaleerde problematiek met de aanschrijvingsmogelijkheden voor bedrijfsruimten met achterstallig onderhoud of onrechtmatig gebruik te vereenvoudigen.
- *NHG voor ondernemers*
VRÖM, Rotterdam, de VNG en het Waarborgfonds Eigen Woningen gaan de mogelijkheden onderzoeken voor een hypotheekgarantie voor ondernemers, die de woning boven hun winkel willen kopen voor zelfbewoning.
- *Microfinanciering*
De gemeente Rotterdam start in samenspraak met het Kenniscentrum Microfinanciering in de loop van 2008 een pilot met microfinanciering. Vanuit het rijk wordt dit initiatief ondersteund met advies. Tevens kan gebruik gemaakt worden van coachingsmogelijkheden voor ondernemers, voorlichting en een landelijke garantieregeling.

3. Op het gebied van INTEGRATIE

a. Gezamenlijke ambitie

Het kabinet en de gemeente hebben beide de ambitie om de integratie van burgers die van elders komen te versterken. Om de integratie te bevorderen zetten wij in op het versterken van sociale netwerken, het stimuleren van bewonersinitiatieven en het versterken van de binding tussen bewoners onderling en bewoners en hun buurt. Door het stimuleren en faciliteren van sociale stijging dragen wij bij aan de integratie van diverse groepen in de samenleving. Concreet worden de volgende algemene ambities geformuleerd;

- In de krachtwijken wordt de taalachterstand van burgers (of bewoners) opgehaald naar het Rotterdamse gemiddelde van de resultaten van de inburgeringstrajecten. Daarbij wordt het opkomen voor het inburgeringsexamen als meetcriterium gehanteerd.
- In de krachtwijken doen méér niet-westerse vrouwen mee: 70% van de vrouwen die in de krachtwijken deelnemen aan het inburgeringstraject neemt actief deel aan de Rotterdamse samenleving door hetzij betaald werk, hetzij vrijwilligerswerk, hetzij een vervolgopleiding.
- In 2011 is van alle in de wijk aangeboden inburgeringstrajecten 80% duaal.
- In de krachtwijken doen meer mensen mee aan cultuur en sport. De sportparticipatie en deelname aan lokale cultuur groeit er met 10%.
- Het versterken van sociale netwerken en binding wordt bereikt door uitvoering van het sociaal programma van het Rotterdamse college en zal gebeuren door een gebiedsgerichte aanpak.

b. Inzet gemeente

Voor de concrete ambities en maatregelen per wijk wordt verwezen naar de actieplannen die samen met de deelgemeenten en corporaties zijn opgesteld.

- *Experiment inburgering*
Rotterdam voert een experiment "Kwaliteitsverbetering inburgering sluitende aanpak" uit. Doel van deze trajecten is dat in Rotterdammers na hun inburgeringstraject een kwaliteitstraject krijgen aangeboden, waardoor tenminste 50% van hen na afloop hiervan werk of een werkervaringsplaats heeft en de rest een opleiding volgt of vrijwilligerswerk doet. Bij het traject zijn betrokken Kaleos, Roteb en Rotterdam Airport. Het aantal deelnemers is voorsnog 100. Afhankelijk van financiële mogelijkheden zal het aantal deelnemers worden uitgebreid tot zo mogelijk 2.000, waarbij bij inburgeraars uit de krachtwijken bij voorrang een traject krijgen aangeboden. In mei van dit jaar verschijnt de evaluatie van het traject.
- *Actieve vrijetijdsdeelname (sport, recreatie en cultuur)*
De programmering voor lokale cultuur, op straat en voor vrouwen wordt verbeterd. Rotterdam versnelt het opknappen van stimulerende plekken. In elke buurt wordt een sportplein, schoolplein, speeltuin of iets dergelijks aangepakt. Eén van deze plekken wordt in het kader van het Landelijk Convenant Overgewicht het experiment voor bewegingsstimulerende ruimte. De voorzieningen structuur wordt krachtiger door vijf extra Multifunctionele Accommodaties voor te bereiden.

c. Inzet rijk

Maatregelen:

- *Experiment inburgering*
Het rijk steunt anders dan financieel het Rotterdamse experiment 'Kwaliteitsverbetering inburgering sluitende aanpak'.
- *Actieve vrijetijdsbesteding*
Het rijk faciliteert het Landelijk Convenant Overgewicht. Het rijk neemt de ervaringen van Rotterdam mee in de nota Overgewicht.
- *Participatiebudget*
Partijen werken aan de inrichting van een ontschot en gedereguleerd Participatiebudget met bundeling van middelen voor volwasseneneducatie, inburgering en re-integratie per 1 januari 2009, op een wijze die de steden genoeg ruimte biedt voor eigen beleidsvoering en integrale flexibele maatwerktrajecten voor de zeer gevarieerde doelgroep die geholpen is met educatie, inburgering en/of re-integratie. Hierbij wordt ook preventieve inzet mogelijk gemaakt. Rotterdam neemt deel aan het innovatietraject Participatiebudget en kan in dat kader samen met een 22-tal andere gemeentelijke deelnemers een bijdrage leveren. Bovendien zij opgemerkt dat het Participatiebudget onderhevig is aan een parlementaire behandeling.

4. Op gebied van LEREN EN OPGROEIEN

a. Gezamenlijke ambitie

- *Kindvriendelijke wijken*
In 2010 zijn de volgende buurten binnen de krachtwijken aantoonbaar kindvriendelijker: Oude Noorden/Erasmusbuurt, Tarwewijk, Carnisse en Spangen.
- *Brede school*
In 2010 zijn meer scholen in de krachtwijken Brede School (23 basisscholen krijgen een dagarrangement, 40 een wijkarrangement, en 26 locaties voortgezet onderwijs krijgen uitbreiding op het programma). Brede Scholen ontwikkelen talenten. In 2010 draaien de volgende programma's in de krachtwijken:
 - 25 scholen Ieder Kind een Muziekinstrument;
 - 45 scholen Lekker Fit in het basisonderwijs, 12 scholen Super Fit in het voortgezet onderwijs;
 - 25 Gezonde Scholen.
- *Terugdringen voortijdig schoolverlaten*
In 2010 heeft geen van de krachtwijken een hoger percentage voortijdig schoolverlaters dan het stedelijk gemiddelde.
- *Voor- en vroegschoolse educatie*
Er komt een VVE- aanbod voor alle doelgroepelers.
- *Veilig en kansrijk opgroeien*
In 2010 is er in alle krachtwijken voldoende en effectieve opvoedingsondersteuning voor risicogezinnen, waardoor het aantal probleemgezinnen is afgenomen.

b. Inzet gemeente

Voor de concrete ambities en maatregelen per wijk wordt verwezen naar de actieplannen die samen met de deelgemeenten en corporaties zijn opgesteld.

- Maatregelen om wijken kindvriendelijk(er) te maken, zoals de ontwikkeling van kindercampussen, het verhogen van de verkeersveiligheid, het betrekken van kinderen bij het ontwikkelen van uitdagende speelvoorzieningen, het versterken van het beheer en onderhoud van speelplaatsen, schoolpleinen, parken e.d., alsook inzet van de Jeugd-KansenZones.
- Maatregelen om van meer scholen in de krachtwijken Brede School te maken, zoals het aanbieden van extra programma's, voor onder meer sport, cultuur, gezondheid (programma Lekker Fit, Gezonde School en Ieder kind een muziekinstrument) met gebruikmaking van de inzet van combinatiefuncties sport en cultuur.
- Maatregelen om de betrokkenheid van ouders bij het onderwijs en de opvoeding van kinderen te vergroten door onder meer ouderkamers (i.k.v. de Brede School).
- Maatregelen om een grotere participatie van jongeren te bereiken, mede als resultaat van Rotterdam Europese Jongerenhoofdstad 2009 en de inzet van extra jongerenwerkers in de krachtwijken.
- Maatregelen om het percentage voortijdig schoolverlaters terug te dringen tot het stedelijk gemiddelde: actieve benadering van jongeren, vaker op thuisbezoek gaan, het aantal mentoren uitbreiden, door de koppeling van zorg aan onderwijs (inzet op schoolmaatschappelijk werk, opvangvoorzieningen, woonfoyers en prepcamps), door het faciliteren

en ondersteunen van onderwijsinstellingen en werkgevers om opleidingen te laten aansluiten op de arbeidsmarkt en bij het realiseren van voldoende stageplaatsen.

- Het realiseren van een VVE-aanbod (voor- en vroegschoolse educatie) voor alle doelgroepelingen.
- Maatregelen om problemen bij gezinnen en kinderen beter en sneller te kunnen aanpakken:
 - in 2010 heeft elke deelgemeente tenminste één Centrum voor Jeugd en Gezin;
 - meer en waar nodig verplichte inzet van opvoedingsondersteuning;
 - aanstelling van extra jongerenwerkers;
 - afspraken met schoolbesturen over kwaliteitseisen, o.a. over zorg op school; terugdringen segregatie, veiligheid op school en ouderbetrokkenheid.

c. Inzet rijk

Maatregelen:

- *Toezicht door inspectie op naleving van afspraken tussen gemeente en schoolbesturen (lokale educatie agenda).*

De Inspectie voor het Onderwijs rapporteert jaarlijks, conform art. 167a van de WPO, over de mate waarin de doelen worden bereikt.

- *Meer flexibiliteit bij jeugdgezondheidszorg*

De Inspectie Gezondheidszorg beziet samen met Rotterdam hoe er meer flexibiliteit kan komen met betrekking tot de invulling van contactmomenten in de jeugdgezondheidszorg, zodat probleemkinderen meer en beter worden bereikt.

- *Wettelijke invoering Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.*

Rotterdam heeft een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling ingevoerd. Deze meldcode is toepasbaar in de sectoren jeugd, onderwijs, zorg en welzijn. De minister van Jeugd en Gezin is positief over deze meldcode. Deze meldcode geeft professionals die met volwassenen, ouders, kinderen werken steun bij het eerder signaleren van (vermoedens van) geweld. En geeft hen daarmee handvatten hoe daarmee goed om te gaan en te handelen. De minister voor Jeugd en Gezin komt na de zomer met een standpunt van het kabinet over het (al dan niet verplichte) gebruik van een meldcode voor professionals in geweldsituaties.

- *Aansluitplicht Verwijsindex gemeenten en meldingsrecht voor professionals bij signaleren risico's*

Het rijk voorziet met het voorstel tot wijziging Wet op de jeugdzorg m.b.t. de verwijsindex in een aansluitplicht voor gemeenten en in meldrecht voor professionals. Met een aansluitplicht wordt beoogd te komen tot een landelijke dekking van de verwijsindex. Met het meldrecht wordt de mogelijkheid gecreëerd voor professionals met en zonder geheimhoudingsplicht, om zonder toestemming van diegene die het betreft, een melding aan de verwijsindex te doen.

- *Pilot Nieuwe Kans: experiment*

OCW en Jeugd en Gezin gaan in het najaar 2008 in overleg met de gemeente Rotterdam over de mogelijke voortzetting van de pilot Nieuwe Kans. Deze pilot voorziet in een specifieke opvang van 32 jongeren die niet op school zitten en ook niet aan het werk zijn, maar wel in de criminaliteit zitten of daarin terecht dreigen te komen. Het doel is deze jongeren terug te leiden naar school en/of werk.

- *Doorzettingsmacht richting instellingen:*
 - De minister voor Jeugd en Gezin zorgt voor een wettelijke verankering van het basismodel CJG.
 - Tevens wordt wettelijk vastgelegd dat gemeenten de verplichting krijgen om te komen tot sluitende afspraken met de organisaties die de taken uit het basismodel Centra voor Jeugd en Gezin uitvoeren alsmede met een bredere kring van organisaties in de jeugdketen.
 - De afspraken die partijen verplicht worden te maken betreffen onder andere de coördinatie van zorg en het oplossen van mogelijke knelpunten in de coördinatie. De gemeente kan partijen aanspreken op het nakomen van deze afspraken. In het kader van het actieplan Overlast en Verloederding worden de mogelijkheden van de gemeente verder uitgewerkt (zie paragraaf Veiligheid). Rotterdam wordt hierbij als G4-gemeente nadrukkelijk betrokken.
 - De minister voor Jeugd en Gezin is voornemens in het wetsvoorstel Centra Jeugd en Gezin op te nemen dat het integraal toezicht jeugd (ITJ), toezicht houdt op de sluitende afspraken die gemeenten ingevolge het wetsvoorstel moeten maken met partijen in de jeugdketen. Hoe het toezicht precies wordt ingericht is op dit moment onderwerp van gesprek.
 - Het wetsvoorstel gaat voor de zomer in consultatie (zie verder op punt doorzettingsmacht: de paragraaf Veiligheid).
- *Doorzettingsmacht richting gezinnen*

Het rijk heeft m.b.t. doorzettingsmacht richting gezinnen advies gevraagd aan de Raad van State. De vragen aan de Raad van State spitsen zich toe op een verkenning van de juridische mogelijkheden om opvoedingsondersteuning door burgemeesters dwingend op te kunnen leggen.
- *Aanpak experiment sluitende aanpak 0-4 jarigen*

De staatssecretaris van OCW en minister voor Jeugd en Gezin zullen in overleg treden met Rotterdam over voorstellen vanuit Rotterdam om te komen tot een sluitende aanpak 0-4 jarigen.
- *Conciërges basisscholen*

De minister van Onderwijs co-financiert de extra inzet van 2,25 miljoen euro op jaarbasis voor conciërges op basisscholen.
- *Combinatiefuncties*

OCW en VWS co-financieren de extra inzet van combinatiefuncties 0,95 miljoen in 2009 oplopend tot indicatief 1,5 miljoen structureel.

5. Op het gebied van VEILIGHEID

a. Gezamenlijke ambitie

De Rotterdamse ambities in de veiligheidsaanpak sluiten aan en dragen bij aan de landelijke ambitie om de criminaliteit en overlast in 2010 met 25% te verminderen ten opzichte van 2002. De ambities van het rijk op het gebied van veiligheid zijn verwoord in de pijler Veiligheid, stabiliteit en respect (pijler V) van het beleidsprogramma. Een nadere uitwerking van een deel van deze ambities is te vinden in het project Veiligheid begint bij Voorkomen (VbbV) en als onderdeel daarvan het actieplan Overlast en verloedering.

b. Inzet gemeente

Wijkveiligheid

De hier geformuleerde ambities hebben betrekking op de wijken volgens de Rotterdamse begrenzingsen en worden gemeten aan de hand van de Rotterdamse veiligheidsindex. De veiligheidsindex is opgebouwd uit verschillende gegevens. Om een zo compleet en betrouwbaar beeld te krijgen worden objectieve en subjectieve gegevens gecombineerd. Bij objectieve gegevens wordt gebruik gemaakt van registraties van de politie met betrekking tot meldingen en aangiften, de brandenregistratie van de brandweer en registraties op het gebied van schoon en heel van de gemeentelijke diensten Gemeentewerken en de Roteb. Elementen die deel uitmaken van de uiteindelijke score zijn: diefstal (waaronder fietsendiefstal), drugsoverlast, geweld, inbraak, vandalisme, overlast, schoon en heel en verkeersongevallen. De subjectieve gegevens zijn afkomstig uit bevolkingsenquêtes. De vragen gaan over de eigen veiligheidsbeleving. Ook wordt gevraagd of men het afgelopen jaar slachtoffer is geweest.

- Het aantal krachtwijken in de categorie 'probleemwijk' (3.9 -5.0) in de Veiligheidsindex neemt af van 4 in 2008 naar 0 in 2010. Het gaat hier om de wijken: Oude Westen, Tarwewijk, Zuidplein en Hillesluis.
- In 2010 scoort elke wijk tenminste even hoog op de Veiligheidsindex als in de veiligheidsindex 2006.
- Verder is de ambitie om die inspanningen te verrichten die nodig zijn om in 2010 alle wijken tenminste op het niveau aandachtswijk (6.0 – 7.1) in de Veiligheidsindex te brengen. Dit is een verscherping ten aanzien van de lopende GSB afspraken.

Jeugd en overlast

Totaal 20 Rotterdamse wijken krijgen een speciale jeugdaanpak. De 20 Jeugdaandachtswijken in Rotterdam komen voor een belangrijk deel overeen met de door het ministerie van WWI aangegeven krachtwijken in Rotterdam. De wijken die niet onder de krachtwijken vallen zijn allemaal daaraan grenzende wijken. In de komende 5 jaar is de ambitie om in Rotterdam:

- 7 wijken met hoog risico van jeugdoverlast terug te dringen en te verbeteren tot wijken met een 'normaal' risico. Van deze 7 wijken vallen er 6 binnen de krachtwijken te weten: Zuidplein (onderdeel Carnisse), Oude Noorden, Middelland, Bloemhof, Oude Westen en Nieuwe Westen.
- 13 wijken met verhoogd risico van jeugdoverlast terug te dringen en te verbeteren tot wijken met een 'normaal' risico. Van deze 13 wijken vallen er 9 binnen de krachtwijken te weten: Bospolder, Spangen, Oud Crooswijk, Oud Charlois, Pendrecht, Katendrecht, Tarwewijk, Hillesluis en Afrikaanderwijk.

Om deze ambities te bereiken heeft Rotterdam het actieprogramma aanpak jeugdoverlast 'Ruimte geven door grenzen te stellen' vastgesteld. De meest fundamentele stappen uit dit programma zijn:

- Kwantitatieve versterking van jongerenwerk met 50 fte, in te zetten in de 20 jeugd-aandachtswijken. Deze jongerenwerkers nieuwe stijl zullen tevens het vliegwiel zijn om het proces van kwaliteitsverbetering in het bestaande jongerenwerk te versnellen.
- Met betrekking tot Groepsaanpak en Persoonsgerichte aanpak worden in de jeugd-aandachtswijken alle problematische jeugdgroepen gefaseerd aangepakt. Tot nu toe werden 'slechts' drie geprioriteerde problematische jeugdgroepen aangepakt per deelgemeente.
- Het voorzieningenprogramma in de wijken wordt geactualiseerd en er wordt nadrukkelijk aansluiting gezocht bij de behoefte van jongeren
- Bureau Halt en politie voeren in samenwerking een pilot 'Halt bij alcohol' uit voor het tegengaan van het gebruik van alcohol op straat. Jeugdigen worden voor alcoholgerelateerde overtredingen, zoals openbare dronkenschap, direct naar Halt verwezen. Bij Halt krijgen de jongeren een werk- en leerstraf. De leerstraf wordt gegeven door verslavingszorg. Daarnaast worden de ouders uitgenodigd op een ouderavond waar zij voorlichting krijgen over alcoholgebruik en opvoeding.

Daarnaast:

- Rotterdam helpt in het kader van het actieplan Overlast en verloedering van het kabinet mee met het realiseren van een systeem voor overlastmeldingen.
- Om stelselmatige criminelen en overlastgevers effectief te kunnen aanpakken, is het Samenwerkingsverband Persoonsgerichte Aanpak volwassenen Rotterdam (SPAR) opgericht. Daarin zijn de verschillende ketenpartners vertegenwoordigd: gemeente (SoZa-We, GGD Rotterdam-Rijnmond en Directie Veiligheid), Politie Rotterdam-Rijnmond, Openbaar Ministerie, (GGZ) Reclassering en Dienst Justitiële Inrichtingen. Het SPAR wordt in 2009 verder ontwikkeld naar het Veiligheidshuis.
- Rotterdam zal de werking van de meldcode huiselijk geweld evalueren en bespreken met het rijk.

c. Inzet rijk

De ministers van BZK en Justitie ondersteunen de gemeenten met de volgende beleidsmaatregelen uit het project "Veiligheid begint bij Voorkomen".

Overlast en overlastgevende jeugd

- Het rijk versterkt de regierol van de gemeente in de lokale jeugdketen en zet de voorbereiding van de hiervoor benodigde wetgeving zo spoedig mogelijk in gang.
- Het rijk brengt het actieplan Overlast en Verloedering ten uitvoer. Hierin heeft het rijk een duidelijke ambitie om het bestuur doorzettingsmacht te verschaffen in die individuele gevallen waar de samenwerkende instanties niet slagen tot een gezamenlijk hulptraject, waardoor een doorzettingsmacht richting instellingen nodig is. Ook gedwongen uithuisplaatsing van probleemgezinnen die ernstige overlast geven wordt in dit kader uitgewerkt. De mogelijkheden om een gezin te dwingen hulpverlening te accepteren worden nader onderzocht. Een interventiebevoegdheid voor de burgemeester geniet bij genoemde nieuwe instrumenten de voorkeur.
- Het rijk ondersteunt de Rotterdamse pilot 'FF Kappe'.

- Het rijk heeft het wetsvoorstel maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast in de eerste helft van 2008 ingediend bij de Tweede Kamer.
- Het rijk streeft ernaar dat de wet bestuurlijke boete overlast in de openbare ruimte op 1 januari 2009 in werking treedt.

Bestrijden Hypotheekfraude

Het rijk gaat met de gemeente Rotterdam en andere betrokken organisaties, waaronder het Notariaat, het Kadaster, de hypothecair financiers en de makelaars, na of de bestaande controlemethodieken samen een soort 'piepsysteem' kunnen vormen waardoor mogelijke fraude met vastgoed en hypotheeklen tijdig kan worden gesignaleerd en aangepakt.

Wijkagenten

Het rijk stelt 500 extra wijkagenten beschikbaar. De verdeling van de extra wijkagenten over de regio's gaat volgens het reguliere budgetverdeelsysteem in de vorm van een bijzondere bijdrage. De uitbreiding van wijkagenten zal, conform de landelijke prioriteiten van de politie, het eerst plaatsvinden in de wijken met de grootste problemen. Het is aan het regionaal college, op voordracht van de regionale driehoek, om te bepalen welke wijken dat in de regio zijn. Met de korpsen is afgesproken dat hierbij specifieke aandacht wordt besteed aan de 40 Krachtwijken. Het korps Rotterdam-Rijnmond krijgt in de periode 2007-2011 59 extra wijkagenten.

Privacy

- De helpdesk Privacy ondersteunt de wijken en geeft (juridisch) advies indien instanties tegen problemen aanlopen op het gebied van privacy en gegevensuitwisseling.
- Het rijk betreft de problemen van de wijken bij de ontwikkeling van het kaderconvenant Veiligheid in 2008.

Bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit

Gemeenten hebben door middel van de Wet Bibob een extra instrument in handen om de integriteit te beoordelen van partners met wie zij zaken doen. Bij ernstig gevaar van misbruik kan een gemeente een vergunning of subsidie weigeren of intrekken. Het ministerie van Binnenlandse zaken onderzoekt in samenwerking met het ministerie van Justitie de noodzaak en mogelijkheden om branches zoals uitzendbureaus en de vastgoedsector ook onder de wet Bibob te laten vallen. Vanaf 2008 voert het rijk het actieplan Bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit uit.

6. GEZONDE WIJKEN

a. Gezamenlijke ambitie:

Het rijk en Rotterdam hebben de ambitie te komen tot minder grote verschillen in levensverwachting op basis van sociaal-economische achtergronden. Concrete doelstelling daarbij is om de gezondheid van inwoners in de krachtwijken te verbeteren via een integrale aanpak gericht op gezonde bewoners, gezonde leefomgeving (waaronder inrichting openbare ruimte en stedelijke ontwikkeling) en een samenhangende eerstelijnszorg met preventief aanbod.

b. Inzet gemeente

Rotterdam voert het experiment Gezonde wijk uit in nog nader te bepalen wijken. Dit wordt gekoppeld aan de afspraken uit het convenant Vitale stad. Geëxperimenteerd wordt met een integrale aanpak, waarbij onder meer afspraken gemaakt worden met betrokken partijen om de inzet vanuit de Zvw, Wcpv en Wmo (ook financieel) te koppelen. Uitwerking van het experiment in Rotterdam en de overige drie grote steden vindt plaats in overleg met het ministerie van VWS.

c. Inzet rijk:

Gezonde wijken

Het ministerie van VWS en WWI zullen het experiment Gezonde wijk en Vitale Stad mogelijk maken en faciliteren.

Plan van aanpak maatschappelijke opvang

In het kader van de aanpak van de problematiek met en rond dak- en thuislozen in de grote steden is er in februari 2006 met en in samenwerking met het rijk een Plan van Aanpak opgesteld om deze problematiek met gezamenlijke inspanning het hoofd te kunnen bieden. Rijk en gemeenten zetten zich gezamenlijk in om de gestelde doelen te realiseren, de daarbij behorende inzet te realiseren en onderhouden hierover nauw contact.

7. GROEN IN DE WIJK

a. Gezamenlijke ambitie:

- Het verbeteren van verbindingen tussen het stedelijke gebied en de regio: voor 2010 de 11 belangrijkste fietsverbindingen tussen het stadscentrum en de buitenwijken te verbeteren (Actieplan Rotterdam fietst) en realiseren blauwe verbinding op Zuid. Doel is het landschap de stad in te trekken en te vertakken tot in de woongebieden.
- Aantrekkelijke openbare ruimte, groen en water inzetten als conditie voor een aantrekkelijke woonstad en het maken/verbeteren van aantrekkelijke woonmilieus.
- Binnenstedelijk het bestaande groen meer kwaliteit geven (Groenplan).
- Het inzetten van water als mogelijkheid voor een aantrekkelijke stad: op een innovatieve wijze zal water meer water worden ingebracht in stedelijke ontwerpen, zowel in binnenstedelijke gebieden (waterpleinen in centrum en oude stadswijken) en in de in tuinsteden (Waterplan 2).

b. Inzet gemeente

- Voor de concrete ambities en maatregelen per wijk wordt verwezen naar de uitvoeringsprogramma's van het Groenplan, Meerjaren Investeringsprogramma Buitenruimte en Waterplan 2.
- In 2010 is in de krachtwijken een aantal innovatieve maatregelen gerealiseerd: het 1e waterplein in Bloemhof en een aantal groene daken
- De aanleg van groene daken is één van de innovatieve oplossingen. Rotterdam heeft een programma Groene Daken Rotterdam opgesteld, met als doel de geleidelijke transformatie van een substantieel deel van alle (platte) daken binnen Rotterdam naar groene daken. De gemeente geeft het goede voorbeeld door de komende periode bij dakvervanging van gemeentelijke gebouwen deze, daar waar mogelijk, te voorzien van een groen dak. Daarnaast wil de gemeente de aanleg van groene daken stimuleren door het opzetten van een gemeentelijke subsidieregeling.

c. Inzet rijk:

- De DLG (Dienst Landelijk Gebied) kan een stad helpen bij het ontwerpen van gebiedsplannen, maar ook bij het begeleiden van processen.
- Ondersteuning bij specifieke onderzoeksvragen.
- Kennisuitwisseling/uitwisseling van best practices via het Kennisnetwerk Groen en de stad.
- Een financiële bijdrage uit het impulsprogramma Groen en de stad (dit bedraagt 1 à 2 miljoen per jaar voor de krachtwijken). In de eerste helft van 2008 worden de criteria uitgewerkt en wordt er een verdeling gemaakt over die krachtwijken die ambities laten zien op het gebied van groen.
- Leerlingen uit het (groene) onderwijs kunnen bijdragen aan onderhoud en inrichting van het groen in en rond de stad in het kader van een maatschappelijke stage, al dan niet met begeleiding vanuit een instelling van het groene onderwijs.

8. BEWONERSPARTICIPATIE

a. Gezamenlijke ambitie

Voor het slagen van de ambities is het cruciaal dat bewoners uit de zeven krachtwijken meedoen en zich mede verantwoordelijk voelen voor hun wijk. Daarom zetten wij in op optimale bewonersparticipatie.

b. Inzet gemeente

Vooral vanuit de Rotterdamse deelgemeenten wordt (van oudsher) regelmatig overleg gevoerd met bewoners en bewonersorganisaties over plannen en toekomstvisies voor de wijken. De planvorming voor de wijkenaanpak is ook in de deze overlegcircuits besproken. Dit zal ook het geval zijn bij de uitvoering en de eventuele bijstelling van de plannen. De vorm van overleg over de plannen voor de wijkenaanpak verschilt per gebied, afhankelijk van de opgebouwde overlegvormen die passen in het profiel van de specifieke buurt. Er is derhalve een grote mate van verscheidenheid als het gaat om vormen van bewonersbetrokkenheid bij de aanpak van de Rotterdamse krachtwijken. Deze decentrale werkwijze weerspiegelt goed hoe in Rotterdam invulling wordt gegeven aan het begrip lokale democratie.

Voor geheel Rotterdam, inclusief voor de Krachtwijken heeft Rotterdam op het gebied van burgerparticipatie diverse mogelijkheden ontwikkeld met verschillen in niveau, aanpak, financiering en uitvoering. Burgers kunnen invloed uitoefenen op de plannen voor de stad door middel van inspraak, samenspraak en de uitwisseling van kennis. Voorbeelden hiervan zijn Mensen Maken de Stad en het burgerpanel. De Gemeente stimuleert ook met ervaring, kennis, netwerken en (financiële) middelen initiatieven vanuit burgers met projecten, zoals RotterdamIdee en Groeibritjanten.

c. Inzet rijk

Met de brief van 1 februari 2008 (DGWWI/W2008002440) heeft de minister voor 2008 aan Rotterdam een budget van € 2,88 mln voor bewonersinitiatieven beschikbaar gesteld. De gemeente heeft dit geld over de 23 buurten in de zeven krachtwijken verdeeld. Bewoners worden uitgenodigd om initiatieven in te dienen, die de sociale cohesie verbeteren en de leefbaarheid ten goede komen. Met het toekennen van extra rijks geld voor de wijkenaanpak, is aanvullend geld voor bewonersinitiatieven beschikbaar gekomen.

9. EXPERIMENTEN

In het kader van het programma van het rijk om experimenteerruimte te creëren voor gemeenten om innovatieve en onorthodoxe aanpakken mogelijk te maken, waarmee wenselijke doorbraken kunnen worden geforceerd, worden door het rijk concrete experimenten ontwikkeld. Rotterdam staat positief tegen deelname aan experimenten. Op basis van de concrete uitwerkingen zal Rotterdam beslissen aan welke van die experimenten zal worden deelgenomen. De te leveren inspanningen zullen daarbij worden afgewogen tegen verwachte effecten.

Daarnaast heeft Rotterdam zich reeds gemeld voor andere experimenten of heeft zelf pilots en experimenten opgezet, waaraan al dan niet deelname van het rijk wordt verwacht. Binnen de onderscheiden thema's zijn die reeds genoemd:

- Pilot microfinanciering (thema Werken en Ondernemen).
- Experiment kwaliteitsverbetering inburgering sluitende aanpak (thema Integreren).
- Discussie over vervolg Nieuwe Kans Experiment (thema Leren en Opgroeien).
- Experiment sluitende aanpak 0-4 jarigen (thema Leren en Opgroeien).
- Pilot FF kappen (thema Veiligheid).
- Overlastregistratiesysteem (actiepunt 43) (thema Veiligheid).
- Pilot bestrijding hypotheekfraude (thema Veiligheid).
- Evaluatie code huiselijk geweld (thema Veiligheid).
- Experiment 'Gezonde wijk'.
- Experiment bewegingsstimulerende ruimte (thema Integratie).

Samen met het rijk wil de wijk Overschie-Kleinpolder een experiment opzetten ter verbetering van de luchtkwaliteit. Rotterdam wenst voor deze wijk tevens samen met het rijk te onderzoeken hoe de herstructurering zo uitgevoerd kan worden dat de leefomgevingskwaliteit (met name luchtkwaliteit en geluid) voor de bewoners verbetert en tijdig voldaan wordt aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit.

10. FINANCIERING
Afspraken met de woningcorporaties

Om de realisatie van deze doelstellingen te versnellen is de minister voor WWI met AEDES een onderhandelaarsakkoord overeengekomen over een extra financiële bijdrage van landelijk € 250 miljoen per jaar. Van dit bedrag is de taakstelling van de Rotterdamse woningcorporaties bepaald op € 72,1 miljoen per jaar (28,8%).

In december 2007 hebben de Rotterdamse woningcorporaties en de gemeente een akkoord (op hoofdlijnen) gesloten over het WWI-bod van de corporaties van € 878 miljoen (+ PM voor de wijk Vreewijk) voor de periode 2008 t/m 2017. Dit bedrag betreft onrendabele investeringen. In een samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en corporaties zijn afspraken gemaakt over situaties waarin de financiële omstandigheden ingrijpend wijzigen, en de corporaties dit akkoord niet meer zouden kunnen nakomen. In dat geval geldt een voorbehoud, als genoemd onder de preambule.

Het investeringsbod van de Rotterdamse Woningcorporaties ziet er als volgt uit:

	Totaal investeringen	Gemiddelde investeringen per jaar
Rotterdam Bergpolder	€ 34,5 mln	€ 3,5 mln
Rotterdam Noord (deel Noord en deel Crooswijk)	" 184,5 mln	" 18,5 mln
Rotterdam West (deel Delfshaven en deel Centrum)	" 190,2 mln	" 19 mln
Rotterdam Overschie	" 22,7 mln	" 2,3 mln
Rotterdam Vreewijk ³	PM	PM
Rotterdam Oud Zuid (deel Charlois + deel Feijenoord)	" 316,4 mln	" 31,6 mln
Rotterdam Zuidelijke Tuinsteden	" 129,8 mln	€ 13 mln
Totaal corporatie-investeringen krachtwijken	€ 878 mln	€ 87 mln

Gemeentelijke inzet

Daarnaast heeft de gemeente aangegeven dat van het beschikbare geld voor de uitvoering van het Collegeprogramma 2006-2010 ca. € 212 miljoen zal neerslaan in de betreffende wijken. Dit markeert de stedelijke inzet in de wijken, welke wordt ingezet langs de stedelijke programma's. Binnen dit bedrag is voor de jaren 2008 en 2009 een bedrag van € 9,7 miljoen gelabeld voor concrete projecten (binnen het sociaal domein) in de betreffende wijken. Deze projecten zijn ook benoemd in de actieprogramma's 2008-2009. Een andere vorm van concrete gemeentelijke inzet in de Krachtwijken is het bedrag van € 25,5 miljoen, dat wordt ingezet in het kader van het Pact op Zuid (onderdeel van het collegeprogramma 2006-2010).

³ Zie voetnoot 1

Inzet van het rijk

Voorts heeft de minister aangekondigd dat er landelijk een bedrag van € 300 miljoen beschikbaar gesteld zal worden voor de wijkenaanpak. € 157 miljoen daarvan komt ter beschikking van gemeenten ten behoeve van activiteiten in de 40 wijken. Daarnaast komt € 60 miljoen ter beschikking voor bewonersinitiatieven in de 40 aandachtswijken. Deze budgetten worden in 2009, 2010 en 2011 uitgekeerd. Rotterdam gaat ervan uit een proportioneel aandeel van deze budgetten toegewezen te krijgen (zie de brief DGWWI/W2008051471).

Bovendien kennen we intensiveringen in de rijksbegroting, die een relatie hebben met de wijkenaanpak. Deze extra middelen komen ter beschikking aan alle gemeenten in Nederland alsmede aan lokale organisaties (bijv. scholen) en regionale organisaties (bijv. politiekorpsen, bureaus jeugdzorg). In de brieven van 15 november 2007 (DGWWI/W2007103016) en van 1 februari 2008 (DGWWI/W2008002440) zijn de extra geldstromen aangegeven, die via het gemeentefonds, specifieke regelingen of brede doeluitkeringen ter beschikking zullen komen van de 18 gemeenten. De middelen die via andere kanalen in de 40 wijken terecht kunnen komen, worden in die brieven eveneens genoemd. De exacte aanwending van deze middelen is (binnen geldende regelgeving) een verantwoordelijkheid van de gemeenteraad.

Actieprogramma's 2008-2009

Om zowel op korte termijn concrete resultaten aan bewoners te laten zien en aan de andere kant recht te doen aan ieders behoefte om integraal te werken vanuit kwalitatief hoogwaardige en gedragen visies op de wijken, is in goed overleg besloten om een korte termijn aanpak voor 2008-2009 los te koppelen van een integraal traject voor elke Krachtwijk in de periode daarna. Hiermee is de inhoudelijke invulling van de financiële afspraak voor de totale periode van 10 jaar opgeknipt.

De korte termijn aanpak heeft geleid tot actieprogramma's voor de periode 2008-2009. Deze actieprogramma's hebben vooral betrekking op sociale en economische uitgaven (van de gezamenlijke partijen), en is er dus nog geen volledige koppeling gelegd met de fysieke investeringen in deze periode. In het integrale programmatische traject van 2010 en verder zal de koppeling tussen sociale, economische en fysieke investeringen wel worden gelegd.

De korte termijn aanpak (van een separate sociaal-economische en fysieke benadering) komt ook terug in de wijze waarop de financiële afspraken zijn opgebouwd. De financiële inzet van de corporaties voor 2008-2009 bestaat daarmee uit sociale en economische projecten, die zijn opgenomen in de wijkactieprogramma's, én de (onrendabele delen van) investeringen in nieuwbouw en bestaande woningvoorraad in deze periode in de Krachtwijken.

De financiering van deze actieprogramma's is als volgt opgebouwd:

- woningcorporaties (soc-ec. en maatschappelijk vastgoed):	€ 49,8 miljoen
- woningcorporaties (nieuwbouw en bestaande voorraad)	€ 185 miljoen
- gemeente Rotterdam; sociale pijler	€ 9,7 miljoen
- gemeente Rotterdam; deelgemeenten	€ 4,4 miljoen
- gemeente Rotterdam; Pact op Zuid	€ 25,5 miljoen
- Ministerie voor WWI; bijdrage 40 wijken	€ 45,2 miljoen ⁴
	(+ bewonersinitiatieven)

Voor de periode 2008-2009 hebben de gemeente Rotterdam en de Rotterdamse corporaties concrete afspraken gemaakt in de actieprogramma's 2008-2009. Deze zijn op stedelijk niveau bekrachtigd in de Samenwerkingsovereenkomst Krachtwijken 2008-2009. Dit charter, de Samenwerkingsovereenkomst Krachtwijken en actieprogramma's 2008-2009 gelden gezamenlijk als afsprakenkader voor de aanpak en financiering van de krachtwijken in de periode 2008/2009.

⁴ Op basis van brief DGWWI/W2008051471; onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring. Daarbij wordt opgemerkt dat de rijksbijdrage ten behoeve van deze kabinetsperiode wordt uitgekeerd in 2008, 2009 en 2010.

11. OVERLEG EN VOORTGANG

Om op de hoogte te blijven van de voortgang en onszelf scherp te houden op de urgentie daarvan organiseren we de volgende zaken:

- **Controle en verantwoording:** Uitgangspunt is dat de reguliere vormen van verantwoording en controle een stevige basis vormen en dat daar alleen iets aan toe wordt gevoegd als dat strikt noodzakelijk is.
 - Democratische controle: de gemeente doet jaarlijks verslag over de inzet aan de gemeenteraad en het rijk brengt jaarlijks verslag uit aan de Tweede Kamer.
 - Elkaar aanspreken: de gemeente en het rijk spreken elkaar op basis van bestaande documenten, waaronder de hier bovengenoemde, aan op de bereikte resultaten.
- **Overleg en aanpassing van het charter:**
 - Regelmatig ambtelijk overleg. Daartoe heeft elke gemeente een accountmanager bij WWI.
 - Jaarlijks een bestuurlijk gesprek over de voortgang. Eventuele aanpassingen van het charter kunnen hier worden besproken. Indien beide partijen akkoord zijn kan het charter worden aangepast.
 - Visitatie: Gemeenten en rijk gaan samen bepalen hoe een eventuele visitatie zal worden vormgegeven. Deze visitatie zal plaatsvinden in 2010.

- **Metten en kennisdelen:**

- Monitoring:

- * *Effectmeting*

Rotterdam kent haar eigen effectmetingen die voor de stad maatgevend zijn: de veiligheidsindex en de sociale index. De veiligheidsindex bestaat inmiddels 3 jaar en genereert inmiddels ook outcomedoelstellingen op stedelijk en gebiedsniveau, welke voor de krachtwijken zijn opgenomen in de paragraaf Veiligheid van dit charter. Voor de sociale index verschijnt medio 2008 een nulmeting. Eind 2008 zullen op een beperkt aantal thema's uit deze sociale index voorlopige outcomedoelstellingen per wijk worden geformuleerd. Het charter zal dan op dit punt worden aangevuld. Bij de integrale meerjarige wijkactieprogramma's vanaf de periode 2010 zal een definitieve geïntegreerde set outcomedoelstellingen per wijk beschikbaar zijn.

- * *Effectmeting door het rijk.*

De (maatschappelijke) effecten van de verschillende maatregelen zullen ook door het rijk via een jaarlijkse outcomemonitor worden gevolgd. Deze outcomemonitor brengt op beknopte wijze de ontwikkelingen in kaart op de terreinen wonen, werken, leren en opgroeien, integreren en veiligheid. Aan de hand van deze informatie kan worden vastgesteld hoe de situatie in de wijken zich ontwikkelt en kan worden vastgesteld of en in hoeverre de beoogde maatschappelijke effecten (zullen) worden gerealiseerd (doelbereik). Het onderzoek wordt in opdracht van VROM/WWI uitgevoerd door het CBS.

- * *Metten van acties en maatregelen*

De gemeente geeft in dit charter aan welke inspanningen zij samen met andere partijen zullen plegen om de gewenste maatschappelijke effecten te realiseren. Deze partijen maken onderling afspraken over de wijze waarop de voortgang van deze inspanningen jaarlijks wordt gevolgd en geregistreerd en op welke wijze deze partijen

BIJLAGE 1: INDELING GEBIEDEN

Noord/Zuid	7 Krachtwijken	10 Rotterdamse WWI-gebieden met actie-programma's (per deelgemeente)	23 geselecteerde postcodegebieden
Noord	Rotterdam Noord	Noord	Oude Noorden
			Provenierswijk
		Kralingen/Crooswijk	Nieuw Crooswijk
			Oud Crooswijk
		Rubroek	
	Bergpolder	Noord/Bergpolder	Bergpolder
	Rotterdam West	Delfshaven	Delfshaven
			Spangen
			Bospolder/Tussendijken
			Nieuwe Westen-Noord
	Middelland		
	Centrum/Oude Westen	Oude Westen	
Overschie	Overschie	Kleinpolder-Zuid	
Zuid	Oud Zuid	Oud Zuid/Charlois	Oud Charlois
			Tarwewijk
			Carnisse/Zuidplein
		Oud Zuid/Feijenoord	Katendrecht
			Afrikaanderwijk
			Bloemhof
		Hillesluis	
	Zuidelijke Tuinsteden	Zuidelijk Tuinsteden	Pendrecht
			Zuidwijk
	Vreewijk	Vreewijk/Feijenoord	Vreewijk

naar elkaar verantwoording afleggen over de al dan niet gerealiseerde prestaties. Voor de outputmonitor van het rijk wordt gebruik gemaakt van de informatie die de gemeenten in het kader van de eigen verantwoordings- en begrotingscyclus verzamelen. Een nieuw instrument zal alleen worden toegevoegd als rijk en gemeente gezamenlijk van mening zijn dat dit strikt noodzakelijk is.

* *Bewonersparticipatie*

Het rijk stelt jaarlijks budgetten voor bewonersinitiatieven beschikbaar. De gemeente presenteert informatie over de wijze waarop bewonersbetrokkenheid heeft plaatsgevonden. Daarnaast wordt voor een langere periode onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de burgerparticipatie in samenwerking met gemeenten en het LSA. Een afschrift van bovengenoemde informatie wordt aan de minister voor Wonen, Wijken en Integratie aangeboden.

- Kennisdelen: Over en weer worden best practises en kennis uitgewisseld ten behoeve van optimale voortgang in de wijken.

12. OVERIG

- Deze afspraken gelden vanaf 23 juni 2008 tot en met 31 december 2017, met in ieder geval een update in 2010 op basis van de integrale meerjarige wijkactieprogramma's.
- Dit charter wordt gepubliceerd in de Staatscourant binnen een maand na ondertekening.

Aldus opgemaakt en in tweevoud ondertekend op 23 juni 2008 te Rotterdam.

De wethouder van Rotterdam

Drs Dominic Schrijer
Rotterdam, datum... 23 10 6 10 8

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie,

Drs Eila Vogelaar,
Rotterdam, datum... 23-6-2008